

ЕПИСКОП ДАНИЛО (КРСТИЋ) ТРИ СПРАТА ЦИВИЛИЗАЦИЈЕ

Ми морамо, ради успостављања таласних дужина и терминологије, употребити неке слике, које помажу да уђемо у тајне Божије, јер слике су речитије, смисленије од речи. Пошто нажалост у нашем веку од толиких ужасних идеологија, постоји инфлација речи. Теологија тражи смисао, а наука овоземаљска, фактографска, она се, само да кажемо, служи елементима овога космоса, али не зна ни шта је светлост, ни шта је електрицитет, ни магнет. Она се само служи тим већ створеним енергијама, а не пита се од куда то долази, ни куда то одлази и који је смисао свега, личног живота и своје нације и целог човечанства и целог космоса.

Према томе могли бисмо ми Срби да кажемо ону почетну, дивну реченицу у прологу Светог Јована Богослова: *У почетку беше Реч (Логос) и Реч беше у Бога и Реч беше Бог* (Јов 1,1). Ми можемо да кажемо са великим С: *У почетку беше Смисао и Смисао беше у Бога и Смисао беше Бог*. Пошто нема речи без смисла.

Замислите сада да је цивилизација на три спрата, као један графикон. Први најнижи спрат је техника, са пијацом у центру. Други спрат је култура: опера, позориште, музеј уметности, поред њега судница, болница, армија, демократске партије, школа. То су установе културе. Трећи спрат: највише вредности једне цивилизације су култови, вере. И сви ми имамо троспратни укус. Имате свој пијачни укус: коју врсту јела и одела купујете. Имате свој културни укус: коју врсту опера и позоришта волите, коју врсту сликарства у музеју, коју врсту медицине ако сте медицинари (јер и тамо има неколико трендова), коју врсту права ако сте правници, коју врсту стратегије ако сте генерали, коју врсту политике ако сте политичари. Трећи најважнији укус, верски укус: коју врсту вере ћете изабрати на трећем спрату. Овде је једна кратка лепеза: пошто свако мисли да је његова најбоља, ја ћу у центар да ставим православну католичанску Цркву. Од ње се одвојила на једну страну, на лево, римокатоличка; на другу страну реформисана римокатоличка, или сада зову протестантска. Иза римокатоличке ставићу синагогу за јевреје, а иза протестаната цамију за муслимане. Иза синагоге многобожије: стари Грци, Римљани, Словени и данашњи хиндуизам, а онамо иза ислама да ставимо будизам. Овамо иза многобожаца, најкрајње лево, то је култ личности – Стаљин, Хитлер (ако нема правога Бога, он има за бога шефа партије), а онамо крајње десно најгори култ иза будизма је сатанизам. То је најгрубљи избор тих светских религија и ту иде непрестални рат (грчки *полемика*, рат) али аргументима философије. Тамо на трећем спрату нема топова, хвала Богу, и у том погледу ту се надмудрују сви култови, сваки трвди да је он најбољи и зато нема компромиса, нагодбе.

На другом спрату, ниже – култура је толеранција, трпељивост, уважавање туђих укуса и мњења. Тако идете у оперу, позориште, када вам се комад свиђа, а уважавате оне који ће доћи другог дана, којима се свиђа нешто друго. Дођете у музеј уметности и волите онога сликара, онај воли другог или кич, ви морате да уважавате његов укус. Када дођете у болницу, за исту болест, два лекара, две

различите терапије, само консилијум многих лекара решава која је боља. Дођете у судницу – исти параграф, два адвоката тумаче супротно, само судија са поротом решава који је ближи духу закона. Дођете у армију, за исти рат, два генерала, две различите стратегије, опет цео генералштаб решава која је боља. Уђете међу демократске партије, гласате за једну, а уважавате оне друге. То су да кажем, културне партије, плуралистичке које не обоготворавају своје лидере, као оне партије на трећем спрату.

Кад дођете на пијацу, на први поглед није важно који је које вере, којега степена културе, минимални захтев је професионално или занатско поштење, да свако донесе свој плод (производ), поштено. Али ту нису само сеоски производи или текстилни, ту је и клавир и авион и рачунар. А ако дуже изучавате пијацу, једног дана дођете и згрозите се: људи се убијају на пијаци. Тек тада схватите да ту нема ниједнога човека, без некаквога Бога или ersatz бога са трећега спрата, и да је пресудно коју врсту вере сте изабрали на трећем спрату, јер ће она да утиче и обликује два нижа спрата вашег понашања. Тако да је култ неодвојив од културе и од свакодневног живота.

О ТРИ ЉУДСКА КОМПЛЕКСА

Замислите, Син Божији који је још Еви обећан да ће доћи да је ослободи, да згази ону змију и да их врати у Рај, нас је ослободио три комплекса.

Авраам је први верник. Сви су били многобошци заварани од демона. И сад Бог приступи њему и каже услов: “Ако верујеш у мене има да напустиш свој град, своје богове и да пођеш за гласом мојим Божијим” (Пост 12,1). Они питају: “А зашто је баш јеврејски народ само изабран?” Па није то био изабран јеврејски народ, био је изабран један човек, једна личност, исто многобожац као Кинези или црнци. Можда је Бог и пришао раније неком Кинезу или црнцу, али онај није хтео да остави своје богове и своје родно место. И зато је Авраам први пример човека верника у једнога Бога. И ми хришћани смо његови синови, наследници, по оној вери коју је он имао пре него што је постао ритуално, обредно обрезани Јеврејин. Он је постао касније Јеврејин кад се обрезао. И био је отац Јеврејима и Арапима преко семена, преко две жене. Јеврејима преко Саре и Арапима преко Агаре. А ми смо духовни синови његови, по оној вери коју је он имао пре, приликом сусрета са Богом. Тако да је речено Аврааму: “У твом потомству ће се јавити тај Ослободитељ од смрти”. Па онда се сузило, Давиду је речено: “У твојој династији ће се јавити”. Али је Он темпирао да дође онда кад су Давидовићи били без власти, под окупацијом Римљана. И тако је Јосиф био из те династије дрводеља. Син Божији, Син свемогућег Бога, Цар небески долази да буде на земљи обичан радник, дрводеља, да ослободи људе од комплекса ниског положаја у друштву, као да је то нешто прљаво.

Други комплекс од којег нас је ослободио је тај, да већина људи страдају што немају високе дипломе, високе школе, факултете. Зато је Он намерно изабрао 12 рибара, сељака за прве владике и њима је открио оно што најшколованији доктори

медицине, философије не знају – шта је после смрти. То се зове откривење, кад нешто Бог зна што не може људска наука да зна. А Он каже: “После смрти је живот вечни, душа је неуништива ако се окрене Богу, а и тело ће се касније спојити, васкрснути, спојити са душом”.

Трећи комплекс од кога нас је ослободио Господ то је страх од смрти, а од тога пате сви људи, и најбогатији цареви и милионари. Од тога комплекса нас је ослободио кад је умро за нас на Велики Петак а у недељу ујутру васкрсао и Тома додирнуо итд... И у том погледу то је највећи поклон, трећи, да немамо страха од смрти. И ми хришћани верујемо да је наша смрт нама за леђима. Кад је нас попа погњурио у воду ми смо тада умрли. Кад нас је три пута у име Тројице дигао ми смо тада већ васкрсли. А ово што је пред нама то је само један физиолошки растанак душе и тела који је трагичан и одбојан и одуран. Нико не жели да умре, али они који имају веру они могу мирније то да пређу.

О ТРИ ВРСТЕ ГРЕХА

Имамо три врсте греха. Телесни, кад се неко опија па добије цирозу јетре. Није њега казнио Бог, него он сам себе својим неузддржањем. Који блуднички добије венеричну болест. Исто је он крив. На другом спрату психички и душевни греси су тежи. Ако он каже: “Ја сам Наполеон”. То је Падинска скела, то је много теже лечити него у интерној клиници неком операцијом. А трећи, најгори греси су на највишем спрату, спрату духа. То су гордост сатанска, који завиди Светој Тројици, и кривоверје – јерес. Која је разлика између психичкога, душевнога греха сујете (уображености) и духовне гордости на трећем спрату? Таква, да се сујетан и уображен човек такмичи са својим суседима да од њих буде школованији, богатији, политички моћнији. А духовни грех гордости, то је када се један ангел или човек такмиче са самим Богом и завиде самоме Богу а не човеку – суседу своме. То је неизлечива болест и сатана је постао непокајив.

А шта је јерес? На грчком “ересис”, то је кривоверје. То је кад је неки високо образовани теолог или начитан богомолац склон сујети и уображености и онда ђаво дође па му шапне неку теолошку идеју, коју он мисли да је он сам генијално измислио, чега се нису досетили Свети Оци за 2000 година, и хоће ту полу-истину да натуре Цркви, као обавезну догму. Тако да један човек (римски папа или један суботар), може да буде чист потпуно на првом најнижем спрату: нити пије, нити пуши, нити блуднички. Чак и на другом спрату: није среброљубив, није властољубив и није сујетан – уображен. Али на трећем спрату, он шири најгору могућу заразу, а то је јерес. Он се баца на православно-католичанску Цркву и каже: није она права. “Моја римска, папина је права” или “моја суботарска је права”. А ко се баца на православно-католичанску Цркву, он се баца на самог Христа Бога. И зато најгора псовка на србском језку није сексуална него теолошка, а то је: “убићу Бога у теби”. Замислите, он не мари тебе да убије, он хоће Бога у теби, јер зна да у теби станује Бог.